

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un șir garmond: o dată 7 cr., a dóua órá 6 cr., a treia órá 5 cr., și de fiesce care publicatiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redactiunea și Administratiunea Unirii« în Blăș.

Anul VII.

Blăș 9 Ianuariu 1897.

Numerul 2.

Invitare la abonament.

Cu numărul 1 am deschis abonament nou, spre care scop am alăturat câte o asemnatiune postală, rugându-ne a renoi cât mai grabnic abonamentul, pentru ca să nu se facă întrerumpere cu spedarea foil.

Prețurile rămân cele vechi și sînt indicate în fruntea foil.

Tot o dată rugăm pe P. T. Domni abonenți, cari sînt în restanță cu abonamentul, să binevoiescă a grăbi cu achitarea acestuia, pentru ca să putem acoperi spele edării foil.

Administrația.

Socialism creștinesc.

Libertate magiară: asta e numai o vorbă gólă. A fost, nu este. O pomenim, dar nu crede nimēni într'insa. E o frasă, care și-a pierdut valórea, pentru că realitatea zilnică o dá de minciună. Despotismul liberal, étă ceea ce există în realitate. Tot ómul vede însu-și, că domn, țeran, până și oficialii gem de o potrivă sub presiunea despotismului guvernului liberal. Nu numai că lipsește libertatea politică, dar nu este nici libertate personală. În tóte referințele vieții sîntem încătusați și espuși intervențiunii legale ori arbitriului auctorităților publice. Viața noastră

familiară, averea și munca noastră sînt tot atât de puțin libere, ca și deprinderea drepturilor noastre constituționale. Aū încărcat în spinarea poporului legile și l-aū potopit cu ordinațiuni, de stă, să îmbrâncescă sub povara poruncilor și opreliștilor. Fără cheltuélă și fără concesiune de la auctorități nu póte face nimeni un paș. Dar de-i vine cutărei persóne oficióse ceva în minte, nu mai e chip de scăpare, și dacă comite fel de fel de abuzuri, îl scapă potopul de paragrafi ori protecția. În țara acésta nu mai e liber nici Magiarul nici cel de alt neam, și sub Bánffy a ajuns țara asta să samene cu o mare temniță, în care preste egalitatea în robie veghiéză brutalitatea păzitorilor și a inspectorilor.

Liberalismul din Ungaria e o minciună. Liberalismul, care odinióră a fost sistemul libertăților individuale și politice, și-a pierdut acest cuprins și s'a prefăcut în sistemul escamatoriei și al despotismului. N'a rămas din el alta, a fară de nume și de organizația de partid, pe de-asupra forma parlamentară.

Locul liberalismului universal l-a ocupat o companie, care usurpéză drepturile, averea publică și puterea de stat. Căți va amplotați mai înalți, câteva sute de deputați și o cétă de capitaliști s'aū întrunit într'un consorțiu, aū luat de firmă numirea de liberal, de reclam accentuéză principiile liberale, în realitate înse exploatăză numai ei singuri guvernul cu posturile sale

oficióse, legislațiunea cu patentele de magnați și deputați, în sfârșit și folosirea budgetului anual de cincisute de milioane. Étă ce e partidul liberal. Ér liberalismul însemnă aceea, că lor tótele sînt permise, la alții înse nimic. Ei aruncă dările pe alții; ei croesc altor legi, de la cari pe sine se subtrag, ori pe cari însi-și nu le țin. În numele corónei, a statului, a națiunii agitéză țara cu politica cea mai egoistă, ca și cum țara ar fi averea lor privată, și ca și cum milioanele de cetățeni ar fi robii ori servitorii lor. Liberalismul acesta practic e privilegiul cel mai miserabil, ce și-l póte aroga o hordă ucigașă de barbari asupra unei provinciі ocupate. Prin urmare liberalismul s'a prefăcut tocmai în contrarul la ceea ce a fost dintru început în idee. Nu numai că nu și-a realizat principiile, ci tocmai din contră le-a renegat pe tóte. A păstrat numai fraseologia, ca cu atât mai ușor să póta seduce pe ómeni. Dintre ómeni își alege instrumentele, și dintre cei mai acomodați își adună tabéra, și pururea numai la un lucru țintesc, anume la ceea ce e favorabil pentru partid; la idee, la dreptate, la binele public și la patrie nu se gândesc nici o dată. În tóte părțile a degenerat liberalismul, dar în Europa întregă n'a degenerat așa de mult, ca la noi în Ungaria. Sistemul acesta cu tot egoismul și cu tot despotismul s'ē il represintă cât se póte de perfect guvernul lui Bánffy.

Feuilleton.

Acte referitoare la parochia gr. cat. din Sibiu.

Marí interese religióse, naționale și culturale sînt în strînsă legătură cu parochia greco-catolică din Sibiu; căci tinerimea de confesiunea noastră — la diferitele institute de învățămînt de aici — trece preste numărul de 300 și anume: în școla proprie elementară, în cele alalte școli elementare, în gimnasii, în școla reală, în diferitele școli de fete, la meserii etc.

Acéstă tinerime primesce o instrucțiune religióasă-morală în tótă regula, i-se propune cantul bisericesc, și e conștrînsă a cerceta sînta biserică în tóte Duminecile.

În modul acesta biserică gr. cat. de aici este o mamă iubitóre, care adună la sînnul s'ēu sutele de tineri. veniți din tóte părțile țării, să-și lumineze mintea și să-și nobilizeze inima întărîndu-și tot o dată sentimentul religios-moral și național.

Nu va fi deci fără interes, ca onorați cetitori ai »Unirii« să afe unele date din trecutul acestei parochii.

Că prima urzire a parochiei gr. cat. din Sibiu se datéză de pe timpul Unirii, se póte deduce de acolo, că *Pétru* protopopul Sibiului dimpreună cu preoți a luat parte la sinodul ținut în Septembrie 1700, în care s'aū acceptat și satorit condițiunile Unirii, și protopopul a și subscris acel momentos act.

Prin ce fase, schimbări și calamități va fi trecut și parochia Sibiului în timpurile, ce aū urmat după *Atanasii* sub Episcopii următori, în lipsa de documente nu se póte sci; se presupune înse cu mare probabilitate, cum că pe timpul persecuțiunilor îndreptate în contra nemuritoriului Episcop *I. I. Clain*, Archiereu deplin devotat biserecii și națiunii sale, cum și a turburărilor confesionale escate tot pe acel timp parochia gr. cat. din Sibiu încă n'a putut rămâne neatinsă de acele calamități, ba din contră cum că chiar a trebuit să trecă prin grele suferințe și calamități, se póte dovedi în mod învederat prin documente referitoare la donarea fondului intravilan făcută episcopului *Gregoriu Maior* de împărătesa *Maria Teresia*, din cari se constată, că credincioșii parochiani gr. cat. din Sibiu în număr de 2000 ajunseră în acea tristă poziție, cât n'aveau nici biserică, nici măcar cimiteriu, unde să-și îngrope morții; deci erau

siliți, să-și îngrope lângă biserică și chiar înuliță (actele din 19 Dec. 1787 și 15 Maiu 1788).

Ei erau necesitați a-și conduce un oratoriu pentru ținerea cultului divin, plătiind pentru el chirie anuală de 15 fl.; ér pentru cimiteriu erau în cértă cu gr. orientali, cari îi eschiseră de la folosirea cimiteriului, mai înainte comun.

Acésta se dovedesc din numărósele acte aflátóre de pe acel timp, pe când funcționa aici ca paroch și protopop *Cyrl Czopa*. Acele acte se referesc la diferite representațiuni și cereri așternute în cauza cimiteriului pe la guvern, magistrat, pe la episcop și chiar și la episcopul gr. or. *Gedeon Nichitiici*. Se vede, că în urmă, după multe stăruințe și lupte acele representațiuni tot aū avut óre care rezultat, că s'a asemnat și pentru poporenii gr. cat. un mic cimiteriu, carele se folosesc și de presente.

Pe cum este constatat din documentele aflátóre în arhivul parochial de aici, biserică gr. cat. din Sibiu s'a edificat pe fondul intravilan donat în 1776 episcopului Gr. Maior de împărătesa *Maria Teresia* cu scopul de a se edifica pe el biserică și a se face școlă trivială. Fondul intravilan cu grădina și casa aparținóre aū fost proprietatea Iesuiților,

Pot să domnescă multă vreme liberalismul magiar și despotismul preste țara acésta? La întrebarea asta numai atâtă putem răspunde, că cu cât vor domni mai mult, cu atâtă vor face mai mare pustiire. Constituția e deja un vas gol: cuprinsul i-l aū mâncat. Pacea și încrederea, fericirea și mulțămirea, cari nutresc în popor patriotismul și dau auctoritate guvernului, sînt nimicite. Bietul popor în sērăcia și supērarea sa nu scie, în cătrău să apuce. O parte se ruinează, alta emigréză.

Și să nu se credă, că decădița materială și morală ating numai acele clase ale poporului, cari trăsesc după munca mînilor sale, de ore ce și în cercurile inteligente sînt fôrte mulți proletari și Catiline. Cu lux împrumutat și cu cavalerism prefăcut își acoper scăderile sufletesci și trupesci, până pot. Acum înse am ajuns acolo, în cât trebuie să ne gândim nu numai la scăparea statului ungar și a constituției ungare, ci și la scăparea societății.

Libertatea și constituția le putem scăpa numai cu statul creștinesc, după ce statul liberal a dus Ungaria în prăpastie. Poporul, societatea și națiunea le putem mântui numai cu socialismul creștin, care restauréză moravurile, organizează munca, păstrează averea și dă poporului pâne. Ceasul scăpării va suna atunci, când se va libera țara de liberali, ér poporul de despoiaători.

„Alkotmány.“

Aservirea poporului. Frasele de libertate, egalitate, frățietate de mult s'aū tocit. Ele nu mai pot amăgi pe nimeni. Liberalismul, care timp îndelungat a îmbetat lumea cu aceste frase, e demascat. Și cei mai naivi încă scîi, că liberalii doctrinari sub firma libertății și a prosperării publice cērca propriile interese materiale pe contul binelui public. Fiind că aceste interese nu și-le pot promova acolo, unde poporul e libēr și consciit de demnitatea sa, liberalii cērca a îndrepta opiniunea și aspirațiunile poporului spre idealuri naționale, de multe ori utopice, ca ast fel acesta să nu observe, cum i-se confiscă dreptul și libertatea, cum se aservește

de cătră liberalismul dominant. Felicitările de anul nou ale partidului liberal guvernamental din parlamentul ungar ne dau o dovadă vie despre acésta.

Fiesce care partid din parlament făcënd omagii pe la șefii sēi la anul nou spune, că-ı zace mai mult la inimă prosperarea și binele poporului (?). Fiind că partidele opoziționale își exprimă numai dorințe pîi (?). vom stărui numai asupra enunțării politice ale partidului, care dispune de putere. Aceste enunțări arată calea de a lipsi poporul de libertate, de a-l aservi puterii de stat, manuate prin anteluptătorii liberalismului. Căci ce duce mai sigur la aservirea poporului, de cât sērăcirea lui pe terenul economic și casarea drepturilor autonome, de cari dispune? Omul despoiat de averi și redus la statul miseriei este dependent tot de una, este aservit celui avut; éră cel împedecat în deprinderea drepturilor sale cetățenesci este pus sub tutelă vitregă, este aservit. Cine nu recunósce, că sistemul dominant de la noi deja a redus poporul la sapă de lemn, i-a confiscat și făcut imposibilă deprinderea drepturilor garantate prin constituțiune, i-a aservit? Miseria, ce se vede în ori care parte a țării, și abuserile electorale, de cari rēsună dieta din Budapesta, sînt doveđi destul de dureroase în privința acésta.

Liberalismul de la putere este hotărît a înainta pe calea apucată. El prin închierea pactului economic cu Austria și prin urcarea cotei este gata a mări sarcinile publice și alt cum nesuportabile. éră prin reforma administrativă a despoia municipiile de restrînsa autonomie, carea o mai aū.

Deputatul Láng Lajos felicitând în numele partidului liberal pe br. Báuffy sulevéză aceste două cestiuni ca puncte principale ale programului, care are să le realizeze fără amânare guvernul. În cestiunea cotei și a pactului vamal economic cu Austria, zice Láng, guvernul nu cere și nu cedéză de cât ce e just și echitabil. Dară până acum nici o somitate liberală ungară nu a spus, ce e just și echitabil în proporție cu miseria de la noi.

Austriacii sînt ómeni isteți. Ei stările de mai înainte le cualifică de o grație făcută Ungariei, cunosc și fala Ungurilor și prin laude nemeritate îi împing. să nu mai primescă grații de la Austria, ci să ridice cuota

pentru Ungaria, să cedeze pretensiunilor austriace la închierea pactului vamal și economic. Că asta le va succede, se póte deduce din cuvîntarea, prin care br. Bánffy a rēspons lui Láng. El a zis: „Nu este ertat, să facem togmeli, cari vatămă, scurtéză interesele statului ungar; dară nici nu este ertat, ca pactul, ce-l va primi statul ungar, să aibă caracter de dar.“ Aici de la sine îi vine omului în minte fabula „Corbul și vulpea“. Br. Bánffy se crede vulpe, dară e corb, care lăudat de Austriacii scapă cașul din gură.

Ce privesce reforma administrativă, idea conducătoare a liberalilor este centralizarea puterii în mînile guvernului, ca acesta să-ı póta validita voința sa în toți ramii vieții, ca fiesce care cetățean să simtă mîna puternică a statului în tóte raporturile vieții publice și chiar și în ale vieții private. Tendenta acésta este în contrazicere cu spiritul de constituționalism, cu care poporul magiar se laudă atât de mult, ea duce la absolutismul cel mai cras. Și ori cât de iubitor de libertate ar fi poporul magiar de la firea sa, el la absolutismul de stat intenționat de guvern totuși se va învoi și a nume din simplul motiv, că în acesta vede un nou mijloc de a magiarisa naționalitățile nemagiare. Șovinismul îi orbesce, ca să nu vadă, că voinđ a strica altora se ruinează pe sine și se fac sclavi ai unei clice, care mai pe sus de tóte vînéză propriile interese.

Liberalismul e egoist. Din el a dispărut spiritul iubirii creștine, spiritul Domnului, și unde nu este acest spirit, acolo nu e libertate, ci sclăvie și aservire.

„Liturgia magiară.“ — De când a ajuns la cunoscînța publică, că Roma nu va să permită înșirarea limbii magiare între limbile liturgice ale bisericii catolice, de atuncia, — pe cum constată „Alkotmány“ din 6 a c., — tóte foile jidane, cari staū în serviciul guvernului, „daū năvală asupra Romei și o înjură din cauza, că ea nu permite greco-catolicilor folosirea limbii magiare în liturgie“.

În articolul său „Alkotmány“ mai scrie următorrele:

„Mai mare de cât întortochierea faptului (?) e întortochierea aceea tendențiosă, care înfățișéză rescriptul Congregațiunii de propaganda fide ca luare de poziție a Sfîn-

care impērătésa Maria Teresia a rēscum-pērāt-o cu 1200 fl. de la Iesuiți și a donat-o episcopului Gr. Maior spre scopul sus indicat.

Biserica frumósă de aici este edificată de fericitul episcop Maior. Când s'a pus pétra fundamentală la acésta biserică, cu siguritate nu se póte sci; se dá înse cu socotéla, că edificarea ei se va fi început cam pe la 1782—84 și s'a terminat numai după mórtea episcopului Maior, ce se deduce de acolo, că acel episcop zelos și în testamentul său din 1784 încă a lāsāt spre scopul terminării bisericii 200 fl., cum și o pretensiune a sa de 200 fl., ce a avut-o la contele Ioan Lázár. Conform actelor turnul bisericii s'a făcut și acoperit în 1788.

Episcopul Gregoriu Maior în punct 10 al testamentului său de dato 29 Decembre 1784 a dispus, ca pentru terminarea acestei biserici edificate de dînsul, să se folosescă și ultima rată (angaria) din pensiunea, ce i-s'a asemnat, după ce a abzis de episcopie; pe lângă aceea a mai testat 200 fl., cu cari îi mai rēmase datoriu comitele Ioan Lázár. Alt cum biserică gr. cat. din Sibiu în tanto Regni em-

porio positam a recomandat-o munificenței succesorilor sēi episcopi.

Tot în punct 10 al testamentului amin-tescos fericitul episcop, că a spesat mulți galbini, până când pentru subsistînța parochului de aici a putut câștiga un prat (rît) de 6 caré de fîn și un agru de 6 jughère; de aceea și îndatoréză pe paroch, ca tot de una să-l amintescă la s. liturgie.

Impērătésa Maria Teresia prin decretul său de datul 17 Februar 1776 grădina Exiesuiților din Sibiu dimpreună cu măierștea (Majerhof) aparținătoare o donéză preagratiós în mod gratuit (ohentgeldlich) episcopului gr. unit al Făgărașului Gregoriu Maior cu scopul de a se edifica acolo biserică gr. cat. și școlă trivială; tot în acel decret se dispune, ca acea grădină după prețul, ce se va statorii prin estimare, să se desdauneze fondului transilvan al Exiesuiților cu 1200 fl. din venitele episcopatului din Vesprim.

Se observă, că comunitatea politică cetățenescă, basată pe statutele, ce le va fi avut, cu dreptul de vecinătate, a protestat contra decisiunii respective; dar în urmă a trebuit să se supună dispozițiunilor preainalte

(acte de datul 21 Martie 1776 și 12 Iuliu 1774).

Pe la 1774 eraū 2000 suflete gr. cat., și de ore ce biserica nu aveaū, serviciul divin se ținea într'un oratoriu (capelă), pentru care se plăția 15 fl. chirie anuală.

Ciril Czopa funcționă aici ca paroch și archidiacon din 1786 până în 1805, când fu promovat ca vicariu la Hațeg.

Din 1805 începe a funcționa protopopul *George Fejér*. Acesta a stărui în favoarea edificării unei nouē case parochiale, din cauza că aceea, care se afla pe atunci, era umedă și periculósă sântății. Spre acest scop a recurs și la Maiestate pentru un ajutoriu (act. Nr. 264 din 17 Maiu 1806).

Tot Fejér a făcut pașii de lipsă la Tesaurariatul reg. din Sibiu, ca și parochia gr. cat. de aici să se doteze cu salariu anual din fondul cameral, cum s'aū dotat și alte parochii gr. cat. aflătoare în locuri fiscale, salinare și montanistice; dar acești pași aū rēmas fără rezultat, obținēdu-se resoluțiune negativă (act. din 21 Marti 1809).

Cor.

tu! Scaun preste tot în contra ungririi. Asta e hotărît o insinuație rătăcioasă, la care presa jidovă e împintată numai prin ura sa asupra creștinismului.

„Să ne aducem numai a minte de anii din urmă. Ore manifestat-a Sfinția Sa mai multă simpatie față cu ori care națiune ca tocmai față cu Magiarii? —

„Și etă acum de o dată încep a sgăria și a da cu piciorul, fiind că simțesc, că unitatea de limbă e o atare armă a bisericii romane, care dacă ar succeda a o clăti, atunci s'ar deschide pörtă largă spre a forma bisericii naționale și spre a realiza supremația francmasonă și tendențele revoluționare.

„Doră presa jidană agită deja pe greco-catolic și amenință Roma cu aceea, că atunci cele 800 de mi! de greco-catolic de limbă magiară părăsesc s. unire și se alipesc la neuniți ori întemeiază biserică de sine stătătoare.

„Și totuși cestia pöte să albă multe alte chipuri de rezolvire. Noi nu negăm, că este ore care îndreptărire de esistență în aceea, că dacă Românii, Rutenii, Sërbi! folosesc în liturgie limba sa proprie, de ce nu s'ar pöte folosi și limba magiară?

„Inse nu se cade a face cestiunea acésta în ast fel de formă obiect de discusie în opiniunea publică, nici a provoca în äst chip părerea și respective hotărîrea Romei. Căci în cazul acesta hotărîrea acésta pöte să fie numai negativă. Lucrul stă adecă așa, că cu ocasiunea unirii — una din condițiile unirii a fost aprobarea limbii liturgice, care era în folosință. Atuncia nu a fost vorbă de mântuirea sufletescă a 800 de mi!, ci de a mai bine de 8 milioane de creștini. De aceea Sfințul Scaun Roman a aprobat liturgiile, cari erau în folosință la Greci, respective a lăsat uniților neatins obiceirile lor cele vechi. —

„Dară aceea, că datele comunicate prin foi nu corăspund întru töte stări! fap-tice, se vede mai bine de acolo, că ministrul president Bánffy în răspunsul dat la interpelația, ce i-s'a îndreptat în obiectul acesta, pe baza datelor statistice face amintire la olaltă numai despre 300 de mi! de greco-catolic de limbă magiară. Presupunem, că pentru cestia limbii mântuirea sufletescă a credincioșilor întru adevăr e amenințată de o primejdie serioasă; ästa încă ar fi motiv suficient, pentru ca pe sama lor să se înființeze o episcopie deosebită, — de și ei locuesc împreăștiași preste un teritoriu förte estins și acuma se țin de cinci diecese. Așa e, dară de altă parte pöte să stea și cazul acela, ca eventual și jumătate din acestea 300 de mi! de suflete, ori pöte încă și mai mulți să se alipescă tare de limba liturgică de până acuma, și acestora apoi li-s'ar turbura pacea religioasă chiar atunci, când făcându-se abatere de la obiceiul lor străvechi li-s'ar octroaia magiarisarea.

„Doră până acum am înțeles numai despre mișcarea celor din Hajdu-Dorog și încă din 5—6 parochii, érá aceștia nu sînt competenți, să grăescă în numele tuturor credincioșilor greco-catolic de limbă magiară, érá de tot necompetenți sînt acei factori, cari atacă acum în chip așa de vehement Curia și biserica catolică, de ore ce partea cea mai mare a lor nu numai că nu s'a obiceiuit a umbla la biserică, ci fiindu-le

indiferentă ori ce religie, cu atât mai indiferentă pöte deci să le fie limba.

„Și acum Jidovii, — cari pe lângă tot magiarismul lor cel arrogant totuși încă și în ziua de azi folosesc limba evreăscă în sinagogele sale, — și liberalii, cari au introdus căsătoria civilă și neconfesionalitatea, aceștia fac larmă și se svircolesc în cestia liturgiei, la care se pricep în tocmai atăta, cât halducul la turnarea de clopote, și îi împörtă în tocmai atăta, cât ceremoniile religiei de la Brahmaputra din India posterioară.“

Apoi cércă „Alkotmány“ a dovedi, cum că pentru a se pöte introduce limba magiară ca limbă liturgică mai întâiu ar trebui, ca greco-catolicii cei de limbă magiară după putință să se dismembreze din cele cinci diecese, și să se înființeze pe sama lor o episcopie magiară. Atunci pe sama acestei episcopii „pöte că Roma ar fi mai aplicată a concede o liturgie corăspundătoare“.

Pe cum se pöte vedé, „Alkotmány“ în acestea spune și mult adevăr. Dar de la adevărul întreg și el va rămané de parte, până când ca preste tot în politică, așa și în cestia de față nu va lăpöda de la sine și sgura cea mai de pe urmă a șovinismului național. Dacă „Alkotmány“ e întru adevăr catolic, atunci albă atăta sinceritate și recunoscă pe față, că Jidovii și liberalii, cari sgândăresc cestiunea liturgiei catolice, o fac acésta numai cu intențiunea de a dobîndi în limba liturgică magiară un mijloc nou de a magiarisa pe locuitorii nemagiar! ai Ungariei. Dacă e întru adevăr catolic, atunci albă îndrăznéla de a spune Jidovilor și liberalilor în față, că ei mințesc, când grăesc despre mântuirea sufletescă a credincioșilor, și că biserica catolică nu suferé, ca de instituțiile ei cele sfinte să abuzeze ömenii spre scopuri așa de nefiresci, pe cum e desnaționalisarea popörelor.

„Ca să fie una, pe cum și noi“ (Io. 17, 11).

I.

Biserica catolică înaintéză cu deplina consciință a scopului său spre idealul său: „O turmă și un păstoriu.“

Ea a trecut prin vremi grele. Popöre întregi s'au sfășiat de la sinul ei de mamă, și iubirea lor de mai înainte s'a schimbat în ură de mörte. Cu ura acésta s'a aliat ura necredinței, carea de la început a privit biserica catolică de contrariul său cel mai puternic. Și în urma acestei ur! aliate biserica acum a fost persecutată până la sânge, acum a fost hulită și grăită de rău, acum a fost schimosită prin istoriografie neonestă, acum a fost despoiată de averile și de mănăstirile ei, de straturile acestea de sad ale sciinței și civilizației creștine.

Inse ori cât de adânci au fost și parte mai sînt încă și astăzi ranele, cu cari a fost rănită biserica, noi totuși credem, că ea în scurtă vreme se va înălța din nou cu vîrtute întinerită. Pretutindenea grăesc ömenii despre aceea, că liberalismul și-a trăit traiul și și-a mănecat mălaiul. Adevărat că mulți din ei o fac acésta abia acuma, după ce au cunoscut firea adevărată a liberalismului în fétul lui, în socialism. Cu spa!mă și cu tremur se întorc ömenii de cătră acest fét al liberalismului.

O schimbare mare în favorul catolicismului a provocat activitatea Papei Leo XIII. El e cu adevărat admirabil prin înălțimea

idealurilor sale, prin îndrăznéla planurilor sale, cari le realizează cu energie neclintită, și prin firea practică a ideilor sale. De aceea enciclicele lui au parte în lumea întregă de vađa cea mai mare, și nu numai catolicii, ci și creștini de aceea, cari nu petrec în sinul bisericii catolice, încă primesc cu venerațiune enciclicele acelea. Acestea și altele sînt împrejurările, cari ne fac, să privim cu inimă mai înveselită spre viitoriul bisericii. Împrejurările acestea töte la olaltă vor dobîndi ideii catolice învingerea.

Apostasia de la Dumnezeu, de la adevăr, duce pe om cu consecință de fer la nihilism, mai întâiu la cel teoretic, érá mai apoi la cel practic. Europa a esperiat-o acésta. Rodul apostasiei din vécul al XVI-lea de la biserică a fost nihilismul religios, indiferentismul, necredința. Nihilismul religios a tras pe încetul și filosofia și preste tot sciința în cercul său: a urmat perioada scepticismului și a nihilismului intelectual, a panteismului și pesimismului. Și în sfărșit a sosit nihilismul practic, adecă cel politic, social.

Inse de și omul, când primește ori respinge vre un principiu filosofic ori vre o teorie, nu se obiceiuesce a-și face în dată întru început consecunțele, el în sfărșit totuși se hotăresce a reaga, după ce esperința l-a pus înaintea ochilor consecunțele acelea.

Firea bună ori rea a vre unei teorii o desvêlesce timpul. Acest timp une oria cuprinde și mai multe vécuri. Așa vedem, cum Europa abia după vécuri se întörce la biserica catolică, la principiile filosofiei celei veritabile, abia după vécuri, după ce a gustat în chipul cel mai deplin rodurile cele amare ale doctrinelor anticreștine aplicate vieții publice și private.

Înainte de asta cu trei zeci de ani ömenii se jucau încă și-și petreceau pe întrecute cu cuvintele „ateism“, „materialism“, „darwinism“ și cu frase ca „sciință liberă“, „morală liberă“, „arta e șie-și scop“, „raționalism absolut“, „dreptul de fait accompli“. Érá astăzi adevărul, ce l-ar cuprinde ast fel de maxime, îl trag la îndoélă mulți pedagogi chiar și de aceea, cari se gândesc mai curênd la ori ce, de cât la împlinirea datorințelor religioase, și mulți politici chiar și de aceea, cari nici pe de parte nu sînt aplicați a concede bisericii vre o înrîturință asupra politicii. Ömenii îndoindu-se despre adevărul doctrinelor liberale o fac acésta nu din simpatie față cu Evangelia, ci siliți prin evenimentele îngrozitoare ale deceniilor celor mai de pe urmă, treziți prin planurile cele îndrăznețe ale socialiștilor și ale altor revoluționari și prin ciuma corupțiunii, carea se răslețesce în chip spa!mîntătoriu. Töte acestea stau cu teoriile liberale în raportul de efect și causă și silesc spiritele, ca să cugete altmintrea, să scruteze. Și reflexiunea acésta provocată ast fel prin silă îi conduce apoi în brațele bisericii catolice. Anarchismul, care a jurat mörte societății de astăzi, e ateism concret, practic. Cel ce va să prevină anarchismul ori să-l pună pedecă, acela trebuie să iese pe față cu credința într'un Dumnezeu. Gustarea cea fără de nici un frîu a plăcerilor, care în zilele noastre s'a pus ömenilor de țintă finală, e éráși numai aplicarea practică a materialismului. Cel ce va să combată cu efect gustarea aceea și să facă inimile ömenilor susceptibile pentru bunuri mai înalte, acela éráși trebuie să res-

pingă materialismul și să recunoască nemurirea sufletului și o viață de veci. Dar atari oameni sînt deja pe cale — către biserica catolică.

Și într'adevăr trebuie să se constate, că mișcarea spirituală din zilele noastre, mai ales cea filosofică și științifică, s'a întors în cât va de către necredința și scepticismul, la care știința exactă modernă s'eduse spiritele, și a pornit într'o direcție mai gata la pace cu creștinismul. Oamenii încep deja a nu se rușina mai mult de timpurile vechi cele urgisite și de principiile cele anticuate. Materialismului îi pere temeiul de sub picioare, darwinismul îl ignorază cugetătorii mari și serioși. Așa numita „generatio aequivoca“, carea mai înainte de asta cu douăzeci de ani era încă o dogmă științifică, după mărturisirea lui Virchow e neîntemeiată. Schoppenhauer o privise de un lucru, care se înțelege de la sine, și astăzi nu teologii numai, ci și scrutătorii naturii găsesc, că ea de loc nu se înțelege de la sine.

După atâta svîrcolire a științei celei fără de Dumnezeu am ajuns la sfârșitul „vécului luminei“, să vedem tесе „despre Dumnezeu“, „despre nemurire“, „despre credință“, tractate cu aparat filosofic de nisce oameni, cari cu câți va ani mai înainte fuseră raționaliști și materialisti de calibrul cel mai puternic.

Adevărat că oamenii aceștia cercă a dese ori a rezolvi cestiuni de acestea în chip panteistic. Dară de o cam dată e foarte mult și atâta, că ei se cuprind cu cestiuni de acestea. Au fost adecă vremuri, când omenilor le-ar fi fost rușine, să grăească despre teme de acestea. Credința li-se părea a fi de nici o trebă, toate le așteptau de la știință, în special de la filosofia naturală exactă. De la chimie și de la fizică sperau ei rezolvirea tuturor problemelor, chiar și a celor mai înalte. Inse s'au înșelat, și asta ei acum o și mărturisesc, de și a dese ori numai în chip indirect. Se întore era și era la punctul cel vechiu de mănecare, era și era se întrebă în chip serios: „Spirit ori materie?“ „Dacă se sfârșesc toate cu mórtea?“ „Ce se va întâmpla după mórte?“ Ei încep a grăi despre „renasceri“, despre „metempsichose“, despre „afinitatea vederii buddhiste și a celei creștine“, despre „cestiunea religioasă ca cestiunea cea mai importantă a timpului de față“. Se observă o mișcare, și în mișcare e viață. Mișcarea însămnă o apropiare de adevăr.

O primejdie mare pentru materialism se cuprinde mai de parte și în spiritismul modern. Astăzi numărul spiritiștilor se urcă la 10 milioane. Aderenții spiritismului se recrutează mai virtos din clasele mai înalte ale cetăților. Oamenii aceștia sînt adecă mai tare espuși înrîturii materialismului și de aceea cu o cale și desilusionării, ce o aduce cu sine materialismul. Dogma fundamentală a spiritismului e esistența spiritelor. Spiritele acestea după părerea spiritiștilor sînt sufletele celor adurmiți.

Prin această spiritiștii mărturisesc esistența sufletului și nemurirea lui. Materialismul și-a dat deci în spiritism de un inamic de mórte. Cu cât progresază spiritismul mai tare, cu atâta perde materialismul mai mult teren, și cu atâta se face mai netedă calea, ce duce pe oamenii aceștia la adevăr. Dóră spiritiștii înșiși pretind cu multă insistință, ca pe ei oamenii să-i privească de creștini. Și

asta e o mare isbîndă după atâta necredință materialistică.

Pe alții de altă parte îi silesc la meditare serioasă grozava corupțiune a societății de astăzi. Numărul progresiv a sinuciderilor, stîngerea, lîngeșirea a poporului întregi, acestea și alte fenomene de acestea oferă un obiect grav de meditare și impun politicianilor datorința de a scruta fenomenele acestea până la temeiul lor, până la cauzele lor cele dintâi. Cauzele acestea tot de una sînt aceleși: necredința, ateismul, materialismul teoretic și practic.

Revistă bisericească.

Din Patrie.

De consilier de secțiune și referent în cestiunile catolice s'a numit în ministeriul cultelor Dr Várady László Árpád, secretar al episcopului de Cianad.

Roma.

Sfinția Sa a numit de membri noi în Congregațiunea riturilor orientale pe cardinalii Satolli, Iacobini și Cretoni.

†

Cardinal Sanfelice.

În 3 a c. a repausat arhiepiscopul de Neapol cardinalul Guglielmo Sanfelice. El s'a născut în 1834 din familia ducilor de Acquavella. Desprețind carierele lumesci strălucite, la cari îl îndreptătau originea și talentele lui, prințul a intrat în ordul s. Benedict. Papa Leo XIII l-a numit în an. 1884 arhiepiscop de Neapol și l-a creat cardinal. Sanfelice se alipia de biserică cu toate fibrele inimii sale, și cunoșcea o singură dorință și nisuintă: a lucra pentru binele bisericii și a-i câștiga sufletele și inimile oamenilor. Vađa lui a fost așa de mare, cât și potențații i-se plecau.

Anglia.

Adâncul interes, — scrie „Catholic Gazette“, — care-l nutrește Sfinția Sa pentru progresele bisericii catolice din Anglia, e cunoscut. La dorința specială a Sfinției Sale a dispus cardinalul Vaughan în diferitele diecese catolice din Anglia gătirea unei statistice despre numărul convertiților. În cele din urmă 15 luni s'au primit în Marea Britanie aproape 15,000 de convertiți în biserica catolică.

Grecia.

Regatul Elinilor încă a avut în anul 1896 cestiunea sa bisericească. Deja mai înainte de ce a murit Tricupis, murise mitropolitul de Atena Germanos Kaliyas, după ce a scris mai întâi un pamflet în contra enciclicei Papei Leo XIII despre unitatea bisericii. La o lună după mórtea lui s'a întrunit sinodul grecesc permanent spre a alege un mitropolit nou. Sinodul îl compun patru din episcopi așa, că episcopii regatului se fac membri ai sinodului în fiesce care an după un șir statorit; mitropolitul de Atena ori apoi episcopul cel mai bătrân are presiul. Persoana cea mai de frunte în sinode e inse comisarul regesc, prin care guvernul poate să impedece ori ce act sinodal, dacă nu-l e pe plac. Sinodul întrunit spre a alege mitropolit nou nici chiar după

ședințe de mai multe luni nu a putut ajunge la rezultat, căci sinodul, guvernul și curtea își aveau fiesce care pe candidatul său. Sinodali de astă dată nu voiră, să cedeze comisarului regesc. Ei nu admiseră, să li-se octroaieze un candidat, era de altă parte nu aleseră nici pe candidatul său, fiind că erau încredințați, că el nu va dobîndi întărirea regescă. Atuncia se mestecă în afacere organul oficios al patriarhului din Constantinopol dând sinodului să înțelegă, ca el să nu mai dea „ortodoxiei“ smintelă și să încunjure ori ce umbră de purtare anticanonică și vrednică de dojană. Inse semioficioasă „Palingesia“ din Atena declară patriarhului, că el n'are de loc, să se mestece în afacerile Greciei, ci să măture în Constantinopol înaintea ușii sale proprie.

Intr'aceea se schimbă membrii sinodului permanent din Atena. Și intr'aceea guvernul încă ajuns la înțelegere cu curtea cu privire la candidatul de mitropolit. Ministrul cultelor rosti în sinod o cuvîntare înfocată, în care provocă conștiința membrilor, ca în sfârșit să aleagă pe bărbatul potrivit „spre mărirea lui Dumnezeu“. Sinodali acum au și ales deci cu votare „secretă“ pe candidatul voit de guvern. Ori cât de tristă ar fi inse mărturisirea, ce o fac evenimentele acestea despre stările din biserica elină „autochefală“, mai pe urmă totuși trebuie să se constate, că alegerea de astă dată a înălțat la mitropolie o persoană, carea relative e încă cea mai bună.

Noul mitropolit Procopios Ikonomidis a fost mai înainte educător în familia regescă, apoi archimandrit, secretar al sinodului și profesor de patologie la universitatea din Atena. El petrecuse nu numai în Germania și în Rusia, ci și în Roma și trece de om prudent și erudit și de caracter serios. Nu s'a aușit nici o dată, că el să fie făcut vre un act împotriva catolicilor. El după alegerea sa a dat arhiepiscopului catolic de Atena de scire, că îl stimază și-l iubesc și va să trăească cu el în concordie frățească. Apoi a vizitat pe arhiepiscopul, și acesta încă l-a vizitat.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Guvernamentalul „Fővárosi Lapok“ aduce scirea, că ministrul afacerilor interne Perczel Dezső în scurt timp va dimisiona. Motivul se zice a fi, că br. Bánffy în conducerea alegerilor dietale l-a nebăgat de tot în samă rezervându-și șie-și totă gloria abuzurilor și ilegalităților comise cu această ocaziune. Pe Perczel acesta să-l fie amărît așa de tare, cât va renunța și la mandatul său dietal.

În Csaca între Slovaci a avut să se facă din nou alegere de deputat dietal. Guvernul a și aranjat-o după modelul de la Nyitra. Candidați au fost doi, și a nume Ráth Péter al partidului guvernamental și canonicul Csernoch al partidului poporal. Ráth a căpătat 371, era Csernoch 220 voturi. Pentru ca să se dobîndescă acest rezultat, au fost im-

pedecați ori respinși de la urnă nu mai puțin de 292 alegători, dintre cari 6 de ai lui Ráth, érá 286 de ai lui Csernoch.

Austria.

Reichsrathul în ședința din 5 a c. a șters din budget poziția gimnasiului sloven din Cilly. În contra poziției au votat stînga germană, Germanii din Boemia, Germanii naționali, sociali creștini, pentru ea au votat Polonii, Cehii tineri, conservativii și Slavii de sud, érá Italianii și partidul poporal catolic s'au reținut de la votare.

România.

Se vestese, că ministrul Cantacuzino și Stoicescu au dimisionat, fiind că nu sînt îndestulți cu ținuta, ce a observat-o cabinetul în afacerea mitropolitului-primat.

Germania.

Împăratul Germaniei în porunca de zi dată armatei prusesce la anul nou a determinat sfera de activitate a juryurilor de onore cu privire la ofițeri. Împăratul în porunca de zi și-a exprimat dorința, ca duelarea ofițerilor după putință să se prevină, și a îndrumat pe ofițeri, ca în afaceri de onore să cêră intervenirea juryurilor de onore. Acestea hotăresc definitiv în afaceri de acelea.

Turcia.

Aceea, că Turcii nu vor primi bucurios reformele pretinse de puterile europene, e mai mult de cât probabil. Ambasadorii sciau de la început, că nici chiar sultanul nu simpatisează cu reformele acelea. Acum se vestese din Constantinopol, că sultanul, în vreme ce a aprobat tóte cele ce au poftit de la el puterile europene, tot atuncia a îndrumat în taină pe guvernatorii din Asia, ca să aranjeze prin popor demonstrațiuni în contra reformelor plănuite.

Corespondințe.

Blaș 4 Ianuariu 1897.

Onorată Redacție!

Să nu fie cu supărare, dacă îmi ieau îndrăznela a Vă atrage luarea a minte la un lucru, care de mult trebuia discutat în „Unirea“.

De unăzi trecând aci în Blaș pe lângă mine un ucenic român de pantofariu cu nisce ghete în mână, l-am întrebat, că de unde e, și dacă scie ceti. El mi-a spus, de unde e, și că ceti nu prea scie, dar de scris scie să scrie o țiră.

Băetul acela pôte să fie cam de 12 ani. Auđind eú, cele ce mi-a spus, n'a putut să nu mă cuprindă óre care mahnire. Aci în Blaș, unde sînt atâtea școli, atâția ómeni învățați, să poți afla ucenic român de meseriași, cari nu sciu macar ceti și scrie! Asta totuși e prea mult!

Așa mi-am gîndit întru mine. Dar apoi mi-am schimbat părerea. Am găsit adecă, că asta e chiar nimica, și apoi nimica nu e prea mult, ci e chiar nimica.

Dar mi-au venit încă și alte gînduri. Între altele mi-a venit gîndul, că domnií cei

mulți învățați din Blaș fiesce carele își are slujba sa, și că slujba acêsta le dá chiar atâta de lucru, cât nu le mai ajunge vremea, să se mai cuprindă și cu luminarea ucenicilor acelora.

Mi-a mai venit în gînd, să mă informez, dacă sînt mulți ucenici de aceștia în Blaș, și am aflat, că numărul tuturor ucenicilor români de pe la meseriași și neguțătorii și de prin tipografia din Blaș se urcă la 30.

Cine are datorința, să se îngrijescă de acești băeți, ca să nu crească selbatici, fără carte, ca păgani, făr de Dumnezeu, făr de povățuire și călăuzire în cele morale?

Pe la alte popóre grijea acêsta e a parochilor și capelanilor. Ei adună în jur de sine pe ucenicii aceștia Dumineca și în zile de serbătore, ba prin unele locuri și în zile de lucru sara și-i luminează și le dau mai virtos învățatura sînteii religiunii, pentru ca dintr'nsii să se facă ómeni deștepți, de omenie și cu frica lui Dumnezeu.

De ce nu s'ar poté face acest lucru și în Blaș? Dórá parochia Blașului e mai bine provădută cu preoți de cât cele alalte parochii ale noastre de prin orașe. Parochia Blașului are paroch și capelan, și aceștia nu au să se îngrijescă de școlă poporală și de alte școli, că de acestea se îngrijesc alții, cari sînt puși a nume pe trêba asta. Parochia Blașului a fără de aceea nu e împraștiată pe un teritoriú mai mare, pe cum sînt împraștiate bună órá parochiile noastre de prin alte orașe, și așa funcțiunile preoțesci nu sînt împreunate cu multă umblare și pierdere de vreme.

Mi-am tot bătut capul, că de ce în Blaș nu se face nimica pentru ucenicii aceia? Mi-am tot bătut capul, și mai pe urmă am ajuns la aceea, că la întrebarea asta numai parochul nostru din Blaș mi-ar poté răspunde.

Să nu fie cu supărare. Eú sciu prea bine, că și sub parochii de mai înainte tot atâta, adecă nimica nu s'a făcut în privința asta. Dară mai sciu și aceea, că mai de mult ucenicii de aceia erau puținii aci în Blaș, érá acuma — har Domnului — se tot înmulțesc.

Ar fi deci vremea, ca să se îngrijescă óre cine și de ei. R.

Convocare.

Cășina română din Blaș în puterea § 11 din statute are onorul a invita pe toți d. membri la I. adunare generală, care se va ține la 17 Ianuariu st. n. órele 11 a. m. în localitățile casinei.

Blaș la 8 Ianuariu 1897.

Vicepreședinte:

Dr Aug. Bunea.

Secretar:

G. Precup.

Colecta cruceriului.

La colecta cruceriului inițiată de noi în numărul 16 al „Unirii“ din 1891 au solvit pe 1896:

Parochia Gurghiu . . . . . fl. 4.—
Parochia Coșocna . . . . . fl. 8.—

Până acuma a încurs de tot suma de 2,124 fl. 88 cr.

Noutăți.

Din Arhidieceasă. Rsmul Iosif Hossu canonic mitropolitan a fost numit director al Reuniunii bisericesci de asigurare, érá Aurel C. Domșa comptabilul cassei centrale secretar al acelei Reuniuni.

Întru mărireá lui Dumnezeu. Prin stăruința dlui Ioan Dănilă, oficial la Tribunalul reg., s'au colectat în favorul bisericii gr. cat. din Sibiu următoarele contribuiri de la domni: David br. Urs de Margine, colonel în pens. 10 fl., un anonim 10 fl., Dr Ioan Rațiú, avocat 2 fl., Iosif St. Șulutiú, jude reg. în pens. 2 fl., George Maxim de Höchstenberg, maior în pens. 2 fl., Basiliú P. de Harșian, avocat 2 fl., Ioan V. Rusu, protopop 2 fl., Onoriú Tilea, inginer 2 fl., Corneliú Tobias, protonotar comitatens 2 fl., Dr Corneliú Diaconovich, secretar de bancă 2 fl., Ioan Ballu, proprietar 2 fl., Aurel Decei, notar în Sibiel 2 fl., Dr Ioan Popp, medic de ștab 1 fl. 50 cr., Iuliú Bardosi, inspector scol. reg. în pens. 1 fl., Ioan Crețu, vicenotar comitatens 1 fl., Dr Amos Frâncu, avocat 1 fl., Arseniú Bunea, secretar 1 fl., Nicolău Togan, cooper. paroch. 1 fl., Dr Eliá Dăian, redactor 1 fl., Victor Ancean, notar de tribunal 1 fl., Aron Lupean, oficial militar 1 fl., Nicolae Blăjan, oficial pens. 1 fl., Emiliú Verzar, oficial de bancă 1 fl., Aurel Popescu, comerciant 1 fl., Iuliú Corvig, oficial de bancă 1 fl., Ioan Ivan, oficial de tribunal 1 fl., Nicolae Gogan, contabil 1 fl., Traian Florian, cancelist 1 fl., Constantin Dragoș, pantofar 1 fl., Rachila Ballu 1 fl., Ioan Costin, preot 50 cr. La olaltă 59 fl. v. a. Pentru care jertfe atát colectantului cât și marimosilor contribuenti li-se aduce mulțumită. Sibiu 5 Ianuarie 1897. Ioan V. Rusu paroch-protopop.

Familia Hohenzollern astăzi are 54 membri, și a nume 27 bărbați și 27 femei. Din ceste din urmă sînt născute din familia Hohenzollern 16. Din toți membrii familiei 36 se țin de linia regescă, érá 18 de linia principescă.

Împăratul Wilhelm și cardinalul Sanfelice. Consulul german din Neapol la ordinul și în numele împăratului german a depus o cunună pe sicriul cardinalului Sanfelice.

Din „Enciclopedia Română“ ne-a sosit fascicolul 2. Apeřiarea bibliografică o vom face în numărul următoriu.

Serum în contra tuberculosei de plumăni. Serumul lui dr Koch în contra tuberculosei de plumăni nu s'a dovedit de bun, dară dr Koch cel puțin a arêtat calea, pe care să înainteze medicii, dacă vor să ajungă la țintă. Acum se respandesce din Berlin scirea senzațională, că profesorul Niemann a inventat serumul în contra tuberculosei de plumăni. Acest serum se gătesce din sânge de capră. Dr Niemann a făcut cu el esperimente la porci de mare, érá dr Albu asistentul lui a continuat esperimentele la alte animale și la ómeni. Scirea acêsta ómeni după atâtea desamăgiri o primesc cu necredință.

Despre literatura germană. „Zeitschrift für Deutschlands Buchdrucker“ spune, că în Germania, Austria și Elveția în deceniul 1886—1895 au apărut aprópe 200,000 de cărți germane, așa dară aprópe 20,000 în fiesce care an. În anul 1886 au apărut 16,253, érá în 1895 deja 23,607.

Éráși falsificare de vin. A făcut-o firma Kostelitz și Spitzer din Szombathely. E vorbă de 30.000 l. S'a dispus nimicirea acestui vin falsificat, dară mai înainte de ce s'ar fi executat dispoșiția asta, firma l-a vîndut. Căpitanul de poliție i-a dictat pedepsă de 5114 fl.

Ciuma a început să bântuescă în India oștiică. Oficios s'a constatat în 6 a c., că în apropiare de Bombay au fost cuprinși de ciumă 2850 de ómeni, dintre cari au murit 2028. Panica în Bombay e fôrte mare.

Necrologul filoxerei. Se anunță, că în Porto Fario de pe insula Elba un erudit german cu numele Fuchs să fie aflat modul, cum se pôte ucide filoxera cu electricitate. Fuchs a vîndut invenția sa unei societăți pe acțiú cu prețul de un milion de lire.

† Pápay István, șeful de secțiune al cancelariei de cabinet a Maiestății Sale, a repausat în 7 a c.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Jertfa creștinilor.

Comentariu al Liturgiilor bisericii grecești.

(Continuare.)

Profetiile L. V. dovedesc, că jertfa eucharistică e jertfă adevărată și reală.

Jertfa cea necrutată a L. N. a prevestit-o și promis-o Dumnezeu deja prin rostul profetilor L. V.

1. În locul cel dintâiu avem să înșirăm aci *preoția și jertfa prefigurativă a lui Melchisedec*, despre care am grăit și mai la deal. Pe împăratul preot Melchisedec l-a învrednicit și l-a ales Dumnezeu, ca să prefigureze preoția și jertfa lui Isus Christos, întru cât acestea amândouă se continuă în L. N. până la sfârșitul veurilor. Christos e adevărat „preot în veac după rânduia lui Melchisedec“ (ps. 109, 5). Cuvintele aceste vor să zică, că Melchisedec cu rânduia preoției sale, adevărat cu calitatea jertfei sale, cu modul jertfirii sale prefigurează preoția cea veșnică a lui Christos. Preoția cea veșnică a lui Isus Christos are deci să corăspundă și să se asemene preoției prefigurative a lui Melchisedec în privința jertfei și în a ritului sacrificial, va să zică, Isus Christos are să jertfă în toate timpurile în un chip, care se asemănă celui, în care a jertfit Melchisedec.

Tăinică e înfățișarea lui Melchisedec, pe cum ni-se spune în Fac. c. 14. El e mai pe sus de cât Avraam părintele cel ales al credincioșilor. El aduce adevărat pentru Avraam și pentru omenii lui jertfă necrutată, o jertfă neîndatinată în L. V. El mai de parte binecuvîntă pe Avraam după aducerea jertfei aceleia, și Avraam îi dă zeciuilă din toate. Pâine și vin a scos Melchisedec nu dă spre recrearea ostașilor lui Avraam. El nu avea lipsă de aceasta, căci Avraam zise împăratului Sodomei, că-i înapoiăză totă prada luată de la inimi „a fără de cele ce au mâncat fiiorii“. Ci Melchisedec a scos pâine și vin întru jertfă, ceea ce se vede deja din adausul, că el „era preot al lui Dumnezeu cel preînalt“, care adaus numai așa are sens, dacă în cele de mai înainte e vorbă despre jertfă ca funcție preoțască. Același caracter sacrificial al lucrării lui Melchisedec îl dovedește și binecuvîntarea, în care Melchisedec a împărtășit pe Avraam, după ce a scos pâine și vin. Jertfele în L. V. erau adevărat urmate de binecuvîntarea preotului. Așa au înțeles și Iudeii în vechime lucrarea lui Melchisedec. Numai așa au adevărat sens cuvintele profetice din ps. 109, 5.

Prin jertfa aceea a sa și prin toate împrejurările sale și ale jertfei sale a fost deci Melchisedec una dintre profetiile reale mesiane cele mai frumoase. Calitatea proprie a jertfei și prin urmare și a preoției lui Melchisedec se găsește în aceea, că el a jertfit celui Preînalt pâine și vin (Fac. 14, 18). Așa dară și Christos Melchisedecul cel adevărat și veșnic încă are să aducă o asemenea jertfă și a nume nu numai o dată, ei „în veac“, neîncetat în toate timpurile până la sfârșitul veurilor. Dar acesta se adevărește numai așa, dacă celebrarea zilnică a s. Eucharistiei sub speciile sacramentale ale pâinii și vinului e o jertfă adevărată și reală. Christos e „preot în veac după rânduia lui Melchisedec“ numai întru atâta, întru cât prin schimbarea elementelor pâinii și vinului în trupul și sângele său aduce celui Preînalt neîncetat o jertfă nesângeroasă. În acest mod tipul omenesc Melchisedec armoniează în modul cel mai frumos cu Christos antitipul său cel dumnezeesc, numai cât jertfa lui Christos are să fie neasemănat mai deplinită de cât jertfa lui Melchisedec. Și întru adevăr Christos pe altariu nu jertfăsește pâine comună și vin pămîntesc, ci trupul și sângele său. „Cine e mai mult un preot al lui Dumnezeu celui Preînalt ca Domnul nostru Isus Christos, care a adus lui Dumnezeu o jertfă și a nume aceeași, carea o aduse Melchisedec, a nume pâine și vin, adevărat trupul său și sângele său?“¹⁾

2. Preste preoția și jertfa cea veșnică a lui Isus Christos cea după rânduia lui Melchisedec aruncă lumină uimitoare de limpede o profetică sublimă, carea a rostit-o Dumnezeu prin Malachie profetul cel mai de pe urmă: „Nu vă voesc pe voi (evr. „Nu am bunăplăcere în voi“), zice Domnul atotștiitorul, și nu voi primi din mâinile voștre jertfe. Că de la răsăritul soarelui până la apus numele meu s'a mărit întru nemuri și în tot locul tămăie se aduce numelui meu și jertfă curată, că mare e numele meu întru nemuri, zice Domnul atotștiitorul“ (Mal. 1, 10 ur.).

Ss. Părinți învață cu o gură, și biserica însăși a declarat-o, că jertfa liturgică e aceea „jertfă curată, care nu se poate peta prin nici o nevrednicie și răutate a jertfitorilor, și despre care Domnul a prevestit prin Malachie, că în tot locul se va aduce numelui lui, care va fi mare întru nemuri“.¹⁾ Cu drept cuvînt referesc biserica vorbele acelea ale profetului la timpul lui Mesia. Se zice adevărat într'însele, că „de la răsăritul soarelui până la apus“, așa dară pe totă fața pămîntului (cf. ps. 49, 2; 112, 3; Isaie 45, 6; 59, 19) omenii vor recunoaște și vor preamări pe Dumnezeu. Eră recunoașterea și preamărirea universală a Dumnezeului celui adevărat profetii o consideră în chip constant ca notă a perioadei lui Mesia (v. Isaie 11, 9; 49, 6; 60, 9; 66, 19; Amos 9, 12; Micha 4, 2; ps. 21, 30 ur.; 71, 10 ur.). Limpede și hotărît se prevestește în profetia lui Malachie mai întâiu, că în perioada aceea a lui Mesia se va abroga și respinge cultul sacrificial al L. V., și se va institui un cult dumnezeesc nou, și într'însul o jertfă nouă, nesângeroasă, deplin curată, care se va aduce pretutindenea. Jertfa aceasta o putem găsi numai în celebrarea s. Eucharistiei în biserica catolică.

a) Certarea cea aspră și plină de amărăciune: „Nu vă voesc pe voi“ se referese la preoții din nămul lui Levi, pe cari mai la deal îi agrăse Domnul cu cuvintele: „Voi preoții, cei ce defăimați numele meu“, pentru că împliniau a lene și fără de reverință cultul sacrificial; căci Domnul se plânge apoi profetului, că ei calcă legea jertfind orb, schiop și bolnav. Domnul își exprimă neplăcerea față cu jertfele cele defectuoase și necurate, cari i-le aduceau fiii lui Levi. Din cazul acesta concret, care dovedește desprețuirea lui Dumnezeu din partea Iudeilor, împrumută Dumnezeu tot o dată și prilejul de a prevesti, că serviciul sacrificial al L. V. va înceta de tot: „Nu voi primi (mai mult) din mâinile voștre (ale preoților din nămul lui Levi) jertfe.“

b) Causa proprie, pentru care Domnul nu va să mai primăască jertfele rînduite în legea lui Moisi, nu se cuprinde adevărat în aducerea lor neglijentă, ci în împrejurarea aceea, că va sosi timpul, când Dumnezeu nu se va îndestuli mai mult numai cu cultul prestat de un singur popor, ci va primi preamărire și cultul închinăciunii și al jertfei de la toate nămurile pămîntului, i-se va aduce de tot altă jertfă nouă „de la răsăritul soarelui până la apus“. Dumnezeu „iea cea dintâiu“, jertfele L. V., „ca să pună cea de a doua“, adevărat jertfa L. N. (Evr. 10, 9). Locul cultului sacrificial celui vechiu, care se abrogă, îl cuprinde deci un cult nou și mai bun. Prin cultul acesta, care-l promite Dumnezeu, se va mări, se va sârbători și glorifica numele lui, și a nume nu numai în Ierusalim, ci „de la răsăritul soarelui până la apus“, așa dară pe totă fața pămîntului, și nu numai între Iudei, ci „întru nemuri“, între poporile lumii întregi, așa dară pretutindenea și de toate poporile. În antitesă față cu cultul rînduit în legea lui Moisi, care cult era restrîns la un popor și la un loc, cultul cel nou se depinge aci ca un cult răsărit între toate poporile și preste totă fața pămîntului, așa dară ca un cult dumnezeesc cu adevărat catolic, pe cum nu se găsește fără numai în biserica lui Isus Christos. Aci poate deci să fie vorba numai despre cultul cel creștinesc; profetia se referese la acel timp, în care Christos ca împărat veșnic al dreptății și al păcii „va domni de la mare până la mare și de la răsăritul soarelui până la marginile lumii, — și se vor închina lui toate împărățiile pămîntului, toate nămurile vor servi lui“ (ps. 71, 8. 11).

c) Acest cult dumnezeesc nou se caracterizează apoi mai de aproape ca un cult sacrificial adevărat și propriu. Se promite pe sama L. N. o jertfă adevărată și reală, și aceasta va cuprinde locul acelor daruri, cari domnul nu va să le mai primăască din mâinile preoților pogoritori ai lui Aaron, și cari au fost asemenea jertfe în sens propriu. „Nu jertfa preste tot a fost respinsă; căci jertfe se găsesc la poporul Iudeilor, jertfe în biserică, numai forma jertfei s'a schimbat.“²⁾ Cuvintele acelea, cari prevestesc jertfa cea nouă, sînt: „Și în tot locul tămăie (simbolul rugăciunii) se aduce numelui meu și jertfă curată“ (evr. mincha tehora = jertfă nesângeroasă curată). Așa dară în locul jertfelor celor multe ale L. V. se va aduce lui Dumnezeu pretutindenea o singură jertfă adevărată și proprie, și a nume o jertfă necrutată, împreună cu jertfa rugăciunii. Aci poate să se înțeleagă numai o jertfă adevărată și proprie. Se pune adevărat aci în antitesă jertfa cea cu-

¹⁾ Conc. Trid. sess. XXII. cap. 1.²⁾ S. Iren. adv. haeres. I. IV. c. 18. n. 2.¹⁾ S. Cyprian. ep. ad Caecilium c. 3.

rată a L. N. cu cultul sacrificial cel necurat al L. V. Dar anti-teza e deplină numai așa, dacă și în cuvintele acestea încă se înțelege ca și în cele de mai înainte jertfa în înțeles mai strâns. Cuvintele singurateice sînt apoi ast fel alese, cât ele nu însumă numai preste tot o jertfa proprie, ci jertfa acésta se mai determină și caracteriséză mai de aproape ca jertfa necurată. Asta are să se zică mai ales despre cuvîntul „mincha“, care în usul de vorbire cel liturgic aproape tot de una se folosesc spre a însemna jertfa de mîncare cea necurată. Cu prevestirea jertfei stă în legătură și prevestirea unei preoții nouă, carea va avea menirea de a aduce jertfa aceea nouă. Cu respect la oficiul lor cel preotesc ministrii cei noi ai altariului se numesc la Mal. 3, 3 „fiii lui Levi“. Dar fiind că jertfa cea nouă se aduce pretutindenea, de aceea preoții nu se iaă mai mult ca la Iudei dintr'un singur neam, ci Domnul îi alege din toate poporele și-i autoriséză și-i sfințesc spre oficiul lor prin o consacrare supranaturală. Profetul Isaie, după ce la 66, 18 a depins întorcerea poporelor păgâne și primirea lor în biserica creștină, continuă: „Și dintr'inșii voi lua preoți și Leviți, zice. Domnul“ (66, 21).

d) Acum nu mai poți fi greu a dovedi din profeția acésta, că s. Eucharistie e jertfa adevărată. Profetul prevestesc, că în timpul creștin se va aduce pe totă fața pămîntului o jertfa necurată, dar jertfa adevărată. Acésta poate să fie numai celebrarea s. Eucharistiei. Dacă acésta nu ar fi jertfa proprie, atunci ne-ar trebui să zicem, că profeția aceea dumnezească nu s'a împlinit, ceea ce înseamnă nu se poate. A nume la jertfa crucii nu se pot referi cuvintele acelea profetice; căci acésta s'a adus într'un singur loc și în chip sângeros, pe când jertfa aceea, de-

spre care grăesc profeția, are să fie nesângerosă și să se aducă pretutindenea. În sfînta jertfa liturgică dimpotrivă și numai într'însa găsim întrunite toate notele acelea, cu care profetul caracteriséză jertfa aceea promisă a L. N. Jertfa s. liturgiei din biserica lui Christos e adevărat un cult sacrificial estern, care se preste lui Dumnezeu de la răsăritul soarelui până la apus, pe totă fața pămîntului între nemuri și de nemuri, adevărat de aceea mai ales, care nu sînt Iudei de viță. Ba s. Eucharistie în biserica creștină se aduce de la răsăritul soarelui până la apus și în acel sens, că nu este parte a zilei, în care să nu se aducă jertfa acésta lui Dumnezeu. Ea se aduce în tot locul. Ea se aduce, după ce s'au respins jertfele Iudeilor, așa că ea cuprinde în sine însemnarea tuturor acestora și toate scopurile lor. Printr'însa se preste lui Dumnezeu un cult mai eminent, ba cu adevărat nemărginit așa, cât se poate zice în înțelesul cel mai adevărat, că prin cultul acesta numele Domnului atotstăpătorului e mare într'un nemur. Ea e jertfa „curată“, „care nu se poate peta prin nici o nevrednicie și rătăcite a jertfitorilor“, ¹⁾ de ore ce într'însa Christos, Sfîntul sfinților e jertfitorul principal. Ea e „mincha“, jertfa necurată de mîncare, fiind că se aduce sub speciile pâinii și vinului și constituie de o dată și un prînz sacrificial, și cel ce se împărtășesc din prînzul acesta, „va trăi în veci“ (Io. 6, 51). Ea e jertfa „curată“, pentru că cuprinde darul de jertfa cel mai sfînt și mai prețios, fiind că într'însa Christos, Sfîntul sfinților, e mielul de jertfa.

(Va urma.)

¹⁾ Conc. Trid. sess. XXII. cap. 1.

Ben Hur

sa

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„Nu voi jura“, zise Ben Hur cu glas hotărît, „și nici nu voi îndeplini fapta aceea! Legea, care mă legă, tribune, mă face responsabil pentru viața ta. Iea-ți înderpt inelul, — el și-l trase de pe deget. „Iea-l înderpt și dimpreună cu el toate misiunile tale de favor deosebit pentru casul, dacă ași scăpa din primejdia acésta. Sentința, care m'a legat pe totă viața de viață de viață, m'a făcut sclav, și eu totuși nu sînt sclav, nici libertinul tei. Eu sînt un fiu al lui Israel, și cel puțin în clipa acésta sînt stăpîn liber preste voința mea. Iea-ți înderpt inelul!“

Arrii nu se mișca.

„Nu vrei, să-l ia înderpt?“ continuă Iuda. „Nu din supărare, nici din dispreț, ci ca să mă scap de o îndatorire urgentă, arunc darul tei în mare. Privește, tribune!“

El aruncă inelul de parte. Arrii îl auzi cădînd în apă, de și nu privi într'acolo.

„Ai lucrat fără de minte“, zise el, „de două ori fără de minte în situația ta de acum. Eu nu afirm de la tine, când cerc morțea. Viața e un fir, care eu și fără de ajutorul tei pot să-l rump, și dacă o fac, atunci ce va fi de tine? Omenii, cari s'au hotărît, să móră, mai preferesc, să primescă morțea din mîna altui om, pentru că sufletul, care-l avem noi după învățătura lui Plato, se răscolă asupra cugetului unei nimiciri de sine. Acésta e totul. Dacă naea este a piratilor, eu părăsesc acésta lume. Hotărîrea mea e tare. Eu sînt Roman. Succesul și onoarea în ochii mei sînt mai pe sus de cât ori ce. Dar eu voiesc, să-ți fiu spre folos, și tu n'ai voit. Inelul a fost singurul semn al voinței mele, de carele dispun aici

în situația mea. Amîndoi sîntem perduți. Eu voi muri jelindu-mă, că m'au părăsit învingerea și gloria; tu vei trăi, pentru ca să mori cu o schiopă de timp mai tîrziu, chinuit de părerea de rău, că în urma unei necumînții trebuie să lași neîmplinite datorințele tale fiesci. Eu te compătinesc!“

Ben Hur vedea acum mai limpede ca mai înainte urmările lucrării sale; dar el nu se clătina.

„În cei trei ani ai robiei mele, tribune, ai fost cel dintâi, care m'ai dăruit o privire prietinosă. Nu, nu! a mai fost încă unul.“ Glasul i-se adânci, ochii i-se umplură de lacrimi, și limpede, ca și cum ar sta dinaintea lui, vedea el fața tinărilor, care la fântâna cea veche din Nazaret îi dase, să bea. „Dară tu ai fost cel puțin cel dintâi“, continuă el, „care m'a întrebat, cine sînt. Și de și când te-am ajuns și te-am prins, pe când erai aproape să te îneci, am cugetat și la multele chipuri, în cari îmi poți fi de folos în starea mea cea miseră și ticăloasă, fapta mea totuși nu a fost de fire egoistă. Crede-mi-o asta, te rog! Pe lângă aceea Dumnezeu îmi spune, că scopurile, cari mi-le-a pus, numai pe căi de omenie le pot ajunge. Conștiința îmi spune, că mai bine lucru, dacă morii împreună cu tine, de cât dacă mă fac ucigașul tei. Hotărîrea mea e în tocmai așa de tare, ca și a ta. Și dacă tu, tribune, m'ai îmbia Roma întregă și toate comorile ei, și dacă întru adevăr ai ave puterea de a realiza ofertul tei, eu totuși nu te-ași ucide. Cato al tei și Brut au fost prunci în asemănare cu acel Evreu, de a cărui legi are să asculte Iudeul.“

„Dar rogu-te, tu ai —“

„Porunca ta ar fi mai cu putere, dar nici ea nu ar pute să clatine hotărîrea mea. Acesta e cuvîntul meu cel mai de pe urmă.“

Amîndoi tăceau și așteptau.

Ben Hur privia des la naea, ce se apropia. Arrii zăcea înaintea lui cu ochii închiși și de tot apatic.

„Ești sigur, că naea e a inamicilor?“ întrebă Ben Hur.

„Așa cred,“ răspunse tribunul.

„Ea se opresce și slobode o barcă.“

„Vești îi flamura?“

„Nu este alt semn, de pe care să se potă cunoște naea romană?“

„Pe vârful catargului năii romane se potă vedea un coif.“

„Atunci ai băi curaj! Eu ved coiful!“

Arrii încă nici acum nu era convins.

„Personalul barcei adună naufragiați. Pirații nu deprind datorințe umane.“

„Pote ai lipsă de vîslași,“ replică Arrii, sigur cugetându-se la acele timpuri, când pentru asemenea scop și el a mîntuî naufragiați.

Ben Hur însoția cu băgare de samă toate mișcările năii.

(Va urma.)

Bibliografie.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Legile politico-bisericesci din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiuni ministeriale, traduse, edate și comentate la ordinul Preavenatului Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unui exemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atențiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta nici un preot nu poate, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericesci s'au schimbat toate raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem, că nu va fi oficiu preotesc, din care să lipsească acésta carte, în care se află toate cele, de câte are trebuință preotul în urma situațiunii nouă create prin legile aceste.

Editor și redactor răspunzător:

Dr Victor Szmigelski.

Pilulele curățitoare de sânge

numite mai de mult pilule universale ale lui

I. PSERHOFER

merită cu tot dreptul numele din urmă, pentru că în adevăr există multe bôle, în cari aceste pilule au confirmat efectul lor în adevăr escelent.

De mulți ani aceste pilule sînt pretutindenea lățite, și puține familii vor fi, în cari să lipsescă o mică proviziune din acest escelent mijloc de casă.

De mulți medici aceste pilule au fost și sînt recomandate ca mijloc de casă, cu deosebire contra tuturor bôlelor, cari se nasc din *mistuirea rea* și din *obstipațiune*, ca: *perturbațiuni în circulația ferii*, *bôle de ficat*, *slăbirea mațelor*, *colică*, *congestiuni de sânge la creeri*, *hemoroiți etc.*

Prin însușirea lor curățitoare de sânge ele sînt de efect cu deosebire bun la *anemie* și la bôlele rezultate din această, ca: *gălbănirea*, *dureri de cap nervose etc.* Afară de aceea aceste pilule curățitoare de sânge lucră atât de domol, în cât nu cauzăză nici cea mai mică durere, și prin urmare pot fi luate fără grije și de persoanele cele mai slabe și chiar și de copil.

Aceste *pilule curățitoare de sânge* se produc veritabile *singur numai în farmacia la „Mărul de aur al imperiului“ a lui I. Pserhofer, Singerstrasse Nr. 15, Viena*, și costă o șatulă cu 15 pilule 21 cr. v. a., o ruletă cu 6 șatule costă fl. 1.05, trimitere francată cu rambursă fl. 1.40. Trimițendu-se banii înainte o ruletă de pilule francată costă fl. 1.25, 2 rulete fl. 2.30, 3 rulete fl. 3.35, 4 rulete fl. 4.40, 5 rulete fl. 5.20, 10 rulete fl. 9.20. Mai puțin ca o ruletă nu se pôte espeda.

NB. În urma lățirii lor mari aceste pilule sînt imitate sub cele mai diferite forme și numiri; ne rugăm deci a cere apriat *pilulele curățitoare de sânge ale lui I. Pserhofer* și a considera numai pe acelea de *veritabile*, a căror instrucțiune de întrebuințare este provădută cu iscălitura **I. Pserhofer** și care pōrtă pe inscripția coperișului aceeași iscălitură cu scrisore **roșie**.

Dintre nenumăratele scrisori, în cari conșumenții acestor pilule mulțămesc pentru sănătatea redobîndită după cele mai diferite și mai grele bôle, lășăm să urmeze aici numai puține, cu observarea, că orî cine, care le-a folosit numai o dată, le recomandă mai de parte:

Köln, 30 Aprilie 1893.

Stimate Domnule Pserhofer! Fii atât de bun și trimite-mi 15 suliți din neîntrecutele Dtale piluri pentru curățirea sîngelui, cu rambursă postală. Și prin această îți esprim sincera mea mulțămîtă pentru puterea miraculoasă, a pilurilor Dtale.

Rămân cu deplină stimă *Francisc Paulstik, Köln Lindenthal.*

Hrasche, lângă Flödnik, 12 Septembrie 1887.

Stim. Domn! Vocea lui Dumnezeu a fost, că m-au yenă în mână pilulele DV., ăr acum Vă scriu despre rezultat: m'am fost rēcit în pătul nascerii, așa că n'am mai putut lucra nimica și sigur așa fi de ja mōrtă, dacă nu m'ar fi scăpat miraculoșele Dvōstre pilule. Dumnezeu să Te binecuvinteze de o mie de ori pentru această. Am încredere, că pilulele Dvōstre mă vor vindeca de tot, pe cum au dat și altora sănătatea.

Teresa Knifc.

Wiener-Neustadt, 9 Decembrie 1887.

Stimabile Domn! Vă exprim cea mai căldurosă mulțămîtă în numele mătușei mele de 60 de ani. Acesta a pătimit 5 ani de catar

cronic de stomac și de bōlă de apă. Viața îi era chin, și se credea deja perdută. Din întimplare a căpētat o șatulă din escelentele Dvōstre pilule curățitoare de sânge și după întrebuințarea mai lungă a acestora s'a vindecat.

Cu distins respect *Iosefa Weinzettel.*

Eichengraberamt, lângă Gföhl, 27 Martie 1889.

Stimabil Domn! Devotat subscrișul mă rog a-mi trimite încă o dată 4 rulete din pilulele Dvōstre într'adevăr folositoare și escelente. Nu pot întrelăsa a Vă esprima deplina mea recunoștință despre valoarea acestor pilule, cari le voi recomanda cu totă căldura tuturor bolnavilor, ori unde voi avē prilej. Despre această mulțămîtă a mea Te impaternicesc, să faci ori ce întrebuințare publică.

Cu distins respect *Ignatie Hahn.*

Gotschdorf, lângă Kohlbach, Silesia austriacă, 8 Octombrie 1888.

Stimabile Domn! Te rog frumos a-mi trimite o ruletă cu 6 șatule din pilulele Dvōstre universale curățitoare de sânge. Numai miraculoșelor Dvōstre pilule am să mulțămesc, că am scăpat de o bōlă de stomac, care m'a chinuit 5 ani de zile. Aceste pilule nu se vor mai găta nici când din casa mea, și Vă exprim priu această cea mai căldurosă a mea mulțămîtă.

Cu cel mai mare respect. *Anna Zwickel.*

Licuer de plante alpine de *W. Ottm. Bernhard* din Lindau în contra tuturor suferințelor de stomac. Un flacon 2 fl. 60 cr., 1/2 flacon 1 fl. 40 cr.

Alife americană în contra podagrei, cel mai eficace mijloc în contra afecțiunilor podagrose și reumatice: ca dureri pe șirul spinării, junghiuți în picioare, ischias, migrene, durere nervoasă de dinți, dureri de cap, junghiuți în urechi, fl. 1.20

Pomadă de Tannochinină de *I. Pserhofer* de un șir lung de ani recunoscut chiar și de medici, ca cel mai bun remediu pentru creșterea părului. O dosă mare elegant confecționată 2 fl.

Emplastru Universal de prof. *Steudel*, în contra ranelor produse prin armă, pe cum și contra ranelor maligne, umflăturilor la picioare și glandule, contra furneului și cōcerii de deget, contra cōcerii peptului și picioarelor podagrose și multe alte asemenea manifestațiuni. 1 borcan 50 cr., trimiterea francată 75 cr.

Fiakerpulver în contra catarilor, răgușelei și tusei, 1 șatulă 35 cr., trimiterea francată 60 cr.

Spir de bucate cu și fără sare 1 flacon 70 cr.

Balsam de degerături de *I. Pserhofer*, de mulți ani recunoscut de cel mai bun remediu în contra degerăturilor de tot felul, pe cum și în contra orî și căruți fel de rane învechite. 1 borcan 40 cr. cu trimiterea francată 65 cr.

Sirup de plantagină un remediu de casă în general cunoscut, escelent contra guturaiului, răgușeli, tuse convulsivă etc. 1 flacon mic 50 cr., 2 flacone cu trimitere francată 1 fl. 50 cr.

Esență de viață (picături de Praga) în contra stomacului stricat, mistuirea rea, dureri abdominale de tot soiul, un remediu escelent de casă, 1 flacon 22 cr., 12 flacone 2 fl.

Sare universală curățitoare de *A. W. Bullrich*. Un remediu escelent în contra tuturor consecuențelor mistuirii neregulate, ca: dureri de cap, amețeli, crampe de stomac, arsură de stomac, hemoroide obstipatic etc. 1 pachet 1 fl.

Balsam miraculos englezesc, un flacon 1 fl. 50 cr.

Prav contra asudării picioarelor. Acest prav delătură asudarea picioarelor și mirosul acestora, conservă ghetele și este probat nesticăcios. Prețul unei șatule 50 cr., trimiterea francată 75 cr.

Balsam de gușe remediu sigur în contra grumazului gros. 1 flacon 40 cr., trimiterea francată 65 cr.

Kola preparate a lui *Stoll*, mijloc escelent pentru întărirea nervilor, pentru bolnavi de stomac și contra bôlelor de maț. 1 litru Elisir Kola sau vin fl. 3.—, 1/2 litru 1 fl. 60 cr., 1/4 litru 85 cr.

Elisir Kola imperial în butelii de câte 5 fl. 50 cr., 3 fl., 1 fl. 60 cr. Mia-Poko mijloc escelent în contra durerii de cap, durerii de măsele, a reumatismului etc.

A fară de preparatele aici numite se află toate specialitățile farmaceutice anunțate în ziarele medicale austriace și în cele străine și la cerere se procură prompt și ieftin toți articolii, cari nu se vor afla pôte în deposit.

Trimiterea prin postă se efectuează cât se pôte de iute, trimițendu-se banii înainte; comanda mai mari se trimite cu rambursă. Comandele se vor efectui francate numai atunci, când se va trimite prețul înainte, și în cazul acesta speșele postale sînt mult mai mici.

Ca veritabile sînt a se privi numai acele, a căror asigurațiune pōrtă în colore neagră numele **I. Pserhofer**, și acele șatule, ce pōrtă pe coperiș același nume în colore **roșie**.

Farmacia lui **I. Pserhofer** „la mărul de aur al imperiului“ Viena I., Singerstrasse Nr. 15.

În deposit: **İosif Török**, Budapesta, Királyutca 12.

(1) 1—12